

กฎหมายล้มละลาย

การบรรยายครั้งที่ ๒

โดย อาจารย์ ดร.กนก จุลมนต์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

วันพุธที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ณ เนติบัณฑิตยสภา

ข้อสอบเนติเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย ๒ ข้อ

- การดำเนินคดีล้มละลาย ๑ ข้อ (ข้อ ๘)
 - กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ๑ ข้อ (ข้อ ๕)
 - ผู้บรรยาย
 - รวมคำบรรยายเนติ
 - หนังสือคำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ ๘)*
อ.ชีพ & ดร.กนก จุลมนต์
- ***วางจำหน่ายไม่เกิน ๒๐/๑๒/๖๕*****

เมื่อลูกหนี้ประสบปัญหาทางการเงิน/ ไม่สามารถชำระหนี้ได้...

๑. การปรับโครงสร้างหนี้นอกศาล

๒. การฟ้องคดีแพ่ง

๓. กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๔. การดำเนินคดีล้มละลาย

ข้อสังเกต ลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว (ม.๕ (๑)); ลูกหนี้มีหนี้สิน
ล้นพ้นตัวหรือไม่สามารถที่จะชำระหนี้ตามกำหนดได้

(ม. ๕๐/๓); ลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ (ม.๕๐/๕๒)

ปี	จำนวนคดีล้มละลาย (คดี) ทุนทรัพย์ (ล้านบาท)	จำนวนคดีฟื้นฟูกิจการ (คดี) ทุนทรัพย์ (ล้านบาท)
2564	9,235	19
	221,776	37,222
2563	9,171	39
	836,803	566,760
2562	8,398	28
	386,694	25,889

โครงสร้างของกฎหมายล้มละลาย

พระราชบัญญัติ: หมวด → ส่วน → มาตรา

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓
(แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๑)

- ๑๐ หมวด
- การดำเนินคดีล้มละลาย (หมวด ๑ – ๘)
- กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
(หมวด ๓/๑ และ ๓/๒)

บุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. ลูกหนี้: บุคคลธรรมดา และนิติบุคคล (ม.๕(๒), ๘๒, ๘๘ และ ๘๙)
๒. เจ้าหนี้: เจ้าหนี้มีประกัน (ม.๖) และเจ้าหนี้ไม่มีประกัน/
เจ้าหนี้สามัญ/เจ้าหนี้ทั่วไป
๓. เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (ม.๖)
๔. ศาลล้มละลาย (พรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ)

ขั้นตอนการดำเนินคดีล้มละลาย

๑. การยื่นฟ้องหรือยื่นคำร้องขอ (ม.๕,๑๐,๘๒,๘๘)
๒. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือยกฟ้องหรือยกคำร้องขอ (ม.๑๔,๘๔)
๓. วันนัดตรวจคำขอรับชำระหนี้ (ม.๑๐๔-๑๐๖, ๑๐๘)
๔. วันนัดประชุมเจ้าหนี้ครั้งแรก (ม.๓๑, ๓๖)
(พิจารณาคำขอประนอมหนี้ก่อนล้มละลาย) (ม. ๔๕-๖๐)
๕. การนัดไต่สวนลูกหนี้ โดยเปิดเผย (ม.๔๒)
๖. คำพิพากษาให้ล้มละลาย (ม.๖๑)
๗. วิธีการที่จะหลุดพ้นจากการล้มละลาย: ประนอมหนี้ภายหลังล้มละลาย (ม.๖๓) ปลดจากล้มละลาย (ม.๖๗/๑,๗๑, ๘๑/๑) และการยกเลิกการล้มละลาย (ม. ๑๓๕)

การขอให้ล้มละลาย

หมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลดจากล้มละลาย

หมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

หมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๘๖๘/๒๕๕๘

- ศาลล้มละลายกลางมีอำนาจพิพากษายกฟ้อง โจทก์ตั้งแต่ในชั้นตรวจคำฟ้องได้ โดยหาจำต้องมีคำสั่งรับฟ้อง โจทก์ไว้ก่อนไม่ และถือได้ว่าศาลล้มละลายกลางได้วินิจฉัยในประเด็นเนื้อหาแห่งคดีแล้ว มิใช่เป็นการสั่งไม่รับคำคู่ความ
- พรบ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๑๔ กำหนดให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม
- ตาม ป.วิ.พ. ม ๑๗๒ วรรคสาม “ให้ศาลตรวจคำฟ้องนั้นแล้วสั่งให้รับไว้ หรือให้ยกเสีย หรือให้คืนไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘” ซึ่งคำว่า ให้ยกเสีย เป็นกรณีที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง โจทก์นั่นเอง

พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติม ป.พ.พ. (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ และ (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๗๒๗/๑ ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ผู้จ้างซึ่งจ้างทนายสิทธิของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระ ไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้้นั้นเกินราคาทรัพย์สินที่จ้างในเวลาที่ยังค้างจ้างหรือเอาทรัพย์สินจ้างหลุด

ข้อตกลงใดอันมีผลให้ผู้จ้างรับผิดชอบที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งหรือให้ผู้จ้างรับผิดชอบอย่างผู้ค้ำประกัน ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะมีอยู่ในสัญญาจ้างหรือทำเป็นข้อตกลงต่างหาก ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นกรณีที่นิติบุคคลเป็นลูกหนี้และบุคคลผู้มีอำนาจในการจัดการตามกฎหมายหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้จ้างทนายสิทธิของตนไว้เพื่อประกันหนี้้นั้นของนิติบุคคลและผู้จ้างได้ทำสัญญาค้ำประกันไว้เป็นสัญญาต่างหาก

- ข้อตกลงพิเศษที่กำหนดว่า ผู้จ้างงานยินยอมให้ผู้รับจ้างงานยึดทรัพย์สินอื่นของผู้จ้างงานมาบังคับชำระหนี้ได้จนครบถ้วน อันเป็นการยกเว้นข้อจำกัดความรับผิดชอบของผู้จ้างงานตาม ป.พ.พ. ม. ๓๓๓ ยังคงใช้ได้เฉพาะกรณีที่ผู้จ้างงานซึ่งจ้างงานทรัพย์สินเพื่อประกันหนี้ของตนเองจะต้องชำระเท่านั้น และผู้รับจ้างงานในฐานะเจ้าหนี้มีประกันยังมีสิทธิฟ้องผู้จ้างงานในกรณีนี้ให้ล้มละลายได้ ไม่ต้องห้ามตาม ม. ๑๐ (๑)

➤ **หลัก ผู้รับจ้างในฐานะเจ้าหนี้มีประกันไม่อาจฟ้อง ผู้จ้างซึ่ง
จ้างทรัพย์สินของตนไว้เพื่อประกันหนี้อันบุคคลอื่นจะต้องชำระหนี้
ให้ล้มละลายได้อีกต่อไป** เพราะผู้รับจ้างในกรณีนี้เป็นผู้ต้องห้ามมิให้
บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้จ้างเกินกว่าตัวทรัพย์ที่
เป็นหลักประกัน ตามป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง ประกอบ พรบ.
ล้มละลายฯ ม.๑๐ (๑)

➤ **ข้อยกเว้น-ผู้รับจ้างยังสามารถฟ้องผู้จ้างตามข้อเท็จจริงข้างต้น
ให้ล้มละลายตามมาตรา ๑๐ ได้ หากข้อเท็จจริงเป็นไปตามข้อยกเว้นใน
ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคสอง**

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ (๑)

ในคดีล้มละลายเรื่องหนึ่ง จก.บรรยายฟ้องว่า ล.๑ ทำสัญญากู้เงินไปจาก จก. ๓ ล้านบาท ตกกลงให้ดอกเบี่ยอัตราร้อยละ ๑๒ ต่อปี และ ล.๒ จดทะเบียนจำนองที่ดินเป็นประกันหนี้ของ ล. ๑ ต่อจก. โดยมีข้อตกลงว่า หากบังคับจำนองแล้วยังไม่พอชำระหนี้ ล. ๒ ยอมให้จก.บังคับจากทรัพย์สินอื่นของ ล.๒ ได้จนกว่าจะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จล.ทั้งสองผิคนัดไม่ชำระหนี้คืนตามสัญญา จล.ทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เงินต้นพร้อมดอกเบี่ยคำนวณถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๓,๕๐๐,๐๐๐ บาท ขอศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของจล.ทั้งสองเด็ดขาดและพิพากษาให้จล.ทั้งสองล้มละลาย... (ต่อหน้าถัดไป)

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๔ ปีการศึกษา ๒๕๕๔ (๒)

ปรากฏว่า จล. ทั้งสอง ไม่ได้ยื่นคำให้การ ศาลล้มจึงมีคำสั่งว่า จล. ทั้งสอง
ขาดนัดยื่นคำให้การ เมื่อสืบพยานจน. ไปจนเสร็จและ จล. ทั้งสอง ไม่มี
พยานมาสืบ ศาลล้มพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้อง
จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ จล. ทั้งสอง เต็มขาด

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลล้มฯ ที่สั่งว่า จล. ทั้งสอง ขาดนัดยื่น
คำให้การก็ดี คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสอง เต็มขาดก็ดี ชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๔ (๑)

- ม. ๑๓ ไม่ได้บัญญัติว่าจำเลยจะต้องยื่นคำให้การด้วย ดังนั้น ในคดีล้มละลาย จำเลยจะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ หากจำเลยไม่ยื่นคำให้การก็ไม่ถือว่าจล.ขาดนัดยื่นคำให้การ คำสั่งของศาลล้มที่สั่งว่าจล.ทั้งสองขาดนัดยื่นคำให้การจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย (เทียบ ฎ. ๓๐๒๖/๕๑)
- คดีสำหรับ ล. ๑ นั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้องว่า ล.๑ ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา มีหนี้สินล้นพ้นตัวเป็นหนี้จก. ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท และ หนี้ตามส. กู้เงินเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน ครบหลักเกณฑ์ตามม.๕ ที่จก.อาจฟ้องล้มได้ ดังนั้น การที่ศาลล้มพิทักษ์ทรัพย์สินของ ล. ๑ ได้ขาดจึงชอบด้วยม. ๑๔ แล้ว

ธงคำตอบ สมัยที่ ๖๔ (๒)

- ~~• โจทก์บรรยายฟ้องว่า... โจทก์เป็นเจ้าของนี้มีประกันสำหรับ จำเลยที่ ๒
บรรยายฟ้องไม่ชอบ ม. ๑๐ (๒) ศาลชอบที่จะไม่รับฟ้อง จก.สำหรับ
ล. ๒ ไว้พิจารณาตั้งแต่แรก (เทียบ ฎ. ๒๑๕๓/๕๐) และเป็นปัญหาข้อ
กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบฯ แม้ ล. ๒ ไม่ได้ให้การต่อสู้ไว้ ศาลก็
ยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง ป.วิ.พ. ม. ๑๔๒(๕) ประกอบ พรบ.จัดตั้ง
ศาลล้มฯ ม. ๑๔~~
- คำตอบตามกฎหมายปัจจุบัน ตาม ป.พ.พ. ม.๗๒๗/๑ วรรคหนึ่ง
โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ เป็นคดีล้มละลายตาม พรบ.ล้มฯ
มาตรา ๑๐ (๑) ศาลต้องพิพากษายกฟ้อง โจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ คำสั่ง
พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยที่ ๒ เด็ดขาดจึงไม่ชอบ

ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๘ ปีการศึกษา ๒๕๕๘

เมื่อวันที่ ๑ เม.ย. ๕๘ คำทำ ส.ฎจากธนาคาร จำนวน ๑๐ ล้านบาท มี
ข้อตกลงจะชำระต้นเงินพร้อมคบ.คืนภายใน ๑ ปี และแดงนำที่ดินมาจด
ทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ดังกล่าว โดยมีข้อตกลงด้วยว่าหากบังคับ
จำนองแล้วยังไม่พอชำระหนี้ แดงยินยอมให้ธนาคารยึดทส.อื่นออกขาย
ทอดตลาดเอาเงินชำระหนี้จนครบ แต่กิจการค้าที่ดำและแดงทำร่วมกัน
ประสบภาวะการขาดทุน โดยยังไม่ได้ชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยแก่
ธนาคาร เมื่อวันที่ ๑ ต.ค. ๕๘ ธนาคารจึงเป็น โจทก์ฟ้องดำและแดงเป็น
จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ต่อศาลล้มละลายกลางว่า จำเลยทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้น
ตัว จก.ตีราคาทส.ที่จำนองมาในฟ้องเป็นเงิน ๕ ล้านบาท เมื่อหักกับ
จำนวนหนี้แล้ว จล.ทั้งสองยังเป็นหนี้ โจทก์ไม่น้อยกว่า ๑ ล้านบาท

ขอให้ศาลพิพากษาให้จล.ทั้งสองเป็นบุคคลล้มละลาย
ล. ๑ ยื่นคำให้การว่า หนี้เงินกู้ยังไม่ถึงกำหนดชำระ จก.จึงไม่มี
อำนาจฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง ส่วน ล. ๒ ไม่ยื่นคำให้การต่อสู้คดี
ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การ เมื่อพิจารณาคดีแล้ว
เสร็จ ศาลล้มเห็นว่าข้อเท็จจริงได้ความตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์ของ จล.ทั้งสองเด็ดขาด ตาม พ.ร.บ.ล้ม ม. ๑๔...

ให้วินิจฉัยว่า การที่ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่น
คำให้การก็ดี มีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดก็ดี ชอบ
ด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ (๑)

- ม. ๑๓ กฎหมายไม่ได้กำหนดวันยื่นคำให้การเหมือนคดีแพ่งสามัญ
จล.จะยื่นคำให้การหรือไม่ก็ได้ ดังนั้น แม้ ล. ๒ ไม่ยื่นคำให้การต่อผู้
คดีก็ไม่ถือว่า ล. ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การ การที่ศาลล้มมีคำสั่งว่า ล. ๒
ขาดนัดยื่นคำให้การจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- ล. ๑ หนี้ตาม ส.กู้เงินเป็นหนี้ที่กำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน แม้จะยังไม่ถึงกำหนดชำระ จก.ก็มีอำนาจฟ้อง ข้อเท็จจริงครบ ม. ๕ คำสั่ง
พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ล. ๑ ตาม ม. ๑๔ จึงชอบด้วยกฎหมาย

ธงคำตอบ (๒)

- สำหรับ ถ. ๒ จก. ในฐานะเจ้าหน้าที่มีประกัน แต่มี ปพพ.ม. ๗๒๓/๑ ข้อตกลงยกเว้นเป็นโมฆะ จึงไม่ผ่านเงื่อนไข ม. ๑๐ (๑) คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของ ถ. ๒ เกิดขาด ตาม ม. ๑๔ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อสอบสมัยที่ ๗๔

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองเป็นหนี้โจทก์ตามคำพิพากษาของศาลจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งพิพากษาให้จำเลยทั้งสองกับพวกรวม ๕ คน ร่วมกันชำระเงิน ๕ ล้านบาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี ของจำนวนดังกล่าวนับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ หากไม่ชำระ ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดิน โฉนดเลขที่ ๑๑๗ ของจำเลยที่ ๑ ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ หากได้เงินไม่พอชำระหนี้ ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยทั้งสองกับพวกออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่โจทก์จนกว่าจะครบ ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษา จำเลยทั้งสองกับพวกไม่ชำระหนี้ โจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์จำนองดังกล่าว ขณะนี้อยู่ระหว่างขายทอดตลาด โจทก์ขอตีราคาทรัพย์จำนองดังกล่าวตามราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีจำนวนหนึ่งล้านบาท

ข้อสอบสมัยที่ ๗๔ (ต่อ)

คำนวณถึงวันฟ้อง จำเลยทั้งสองคงค้างชำระหนี้ โจทก์เป็นเงิน ๕,๕๐๐,๐๐๐ บาท เมื่อนำราคาประเมินทรัพย์สินจำนองหักกับจำนวนหนี้แล้วคงเหลือหนี้ ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท โจทก์สืบหาทรัพย์สินอื่นๆของจำเลยทั้งสองแล้วแต่ไม่พบ จำเลยทั้งสองมีหนี้สินล้นพ้นตัว ขอให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดและพิพากษาให้จำเลยทั้งสองล้มละลาย จำเลยที่ ๑ ไม่ยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา จำเลยที่ ๒ ให้การว่า ราคาที่แท้จริงของที่ดินทรัพย์สินจำนองสูงกว่าราคาที่ดินที่โจทก์กำหนดมากซึ่งเมื่อหักกับจำนวนหนี้แล้ว เหลือหนี้ยังไม่ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท คำฟ้องของโจทก์จึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติล้มฯ มาตรา ๑๐ (๒)

ข้อสอบสมัยที่ ๓๔ (ต่อ)

ประกอบกับที่ดินทรัพย์จำนองยังมีได้ขายทอดตลาด หนี้ตามฟ้องจึงยังไม่
อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน นอกจากนี้การที่โจทก์ฟ้องจำเลยทั้ง
สองเป็นคดีล้มละลายโดยไม่ฟ้องจำเลยร่วมอีก ๓ คน ในคดีแพ่งด้วยเป็น
การใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ขอให้ยกฟ้อง ศาลล้มละลายกลางพิจารณาแล้ว
วินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามฟ้อง จึงมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลย
ทั้งสองเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๔
ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ สมัย ๗๔

ในการพิจารณาว่าเจ้าหนี้ซึ่งฟ้องลูกหนี้ให้ล้มละลายเป็นเจ้าหนี้มีประกันหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่าเจ้าหนี้ดังกล่าวมีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือไม่ คดีนี้ปรากฏว่า โจทก์มีเพียงทรัพย์สินของจำเลยที่ ๑ ที่จำนองไว้เป็นประกันหนี้ โจทก์จึงมีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันเฉพาะในส่วนของจำเลยที่ ๑ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๖ การฟ้องคดีเฉพาะในส่วนของจำเลยที่ ๑ เท่านั้นที่โจทก์ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ ในส่วนของจำเลยที่ ๒ ซึ่งโจทก์มิได้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้มีประกันจึงไม่ต้องปฏิบัติตามมาตราดังกล่าว คำฟ้องโจทก์จึงชอบแล้ว

ธงคำตอบ สมัย ๗๔ (ต่อ)

ส่วนที่จำเลยที่ ๒ โต้แย้งว่าหนี้ตามฟ้องของโจทก์ยังไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนนั้น เมื่อหนี้ที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยทั้งสองให้ล้มละลายเป็นหนี้ตามคำพิพากษาจึงเป็นหนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแล้ว แม้จะยังมีได้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินจำนองก็ไม่อาจทำให้หนี้ที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแล้วกลับกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอนแต่อย่างใด

ธงคำตอบ สมัย ๗๔ (ต่อ)

ส่วนที่จำเลยที่ ๒ โต้แย้งประการสุดท้ายว่าโจทก์ฟ้องคดีโดยไม่สุจริต เพราะไม่ได้ฟ้องจำเลยร่วมอีกสามคนด้วยนั้น เนื่องจากมูลหนี้ตามคำพิพากษาพิพากษาให้จำเลยทั้งสองกับพวกร่วมกันรับผิดชอบชำระหนี้ ดังนั้นเจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่ละคนใดคนหนึ่งสิ้นเชิงหรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือก แต่ลูกหนี้ทั้งปวงก็ยังคงต้องผูกพันอยู่ทั่วทุกคน จนกว่าหนี้นั้นจะได้ชำระเสร็จสิ้นเชิงตามปพพ. ม. ๒๕๑ เมื่อหนี้ที่จำเลยทั้งสองกับพวกต้องรับผิดชอบมิได้ชำระแก่โจทก์ โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยทั้งสองในฐานะลูกหนี้ร่วมชำระหนี้ทั้งหมดแก่โจทก์ โดยการฟ้องจำเลยทั้งสองเป็นคดีล้มละลายได้ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังยุติตามฟ้อง คำสั่งของศาลล้มละลายกลางที่ให้พิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยทั้งสองเด็ดขาดจึงชอบแล้ว (เทียบฎีกาที่ ๕๖๗๖/๖๐)

การขอให้ล้มละลาย (ต่อ)

หมวด ๑ กระบวนพิจารณาตั้งแต่ขอให้ล้มละลายจนถึงปลด
จากล้มละลาย

หมวด ๒ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้ตาย

หมวด ๓ กระบวนพิจารณาในกรณีที่ลูกหนี้เป็นห้างหุ้นส่วน
สามัญ ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่น

๒. การขอให้ล้มละลายในกรณีอื่น

๒.๑ ในกรณีที่ลูกหนี้ตาย (หมวด ๒)

(ฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้)

๒.๑.๑ กรณีที่ลูกหนี้ตายก่อนถูกฟ้องคดี (ม. ๘๒ – ๘๔)

- ป.วิ.พ. ม. ๑(๑๑) “คู่ความ” หมายความว่า บุคคลผู้ยื่นคำฟ้องหรือถูกฟ้องต่อศาล...

ฎ. ๔๒๖๒/๒๕๕๖ (ม.๘๓, ๒๒, ๒๔)

การที่ โจทก์ฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของ ส. ตาม
พรบ.ล้มๆ โดยมีคำขอให้หมายเรียก ข. ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดก
ของ ส. เข้ามาแก้คดีแทนลูกหนี้ที่ตาย จึงชอบด้วยบทบัญญัติ
ดังกล่าวแล้ว ส่วนที่ ข. ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีอื่น
ก่อน โจทก์ฟ้องคดีนี้ หาได้กระทบสิทธิของโจทก์ที่จะฟ้อง
ขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้ที่ตายแต่อย่างใดไม่

ฎ. ๒๔๖๘/๒๕๕๖

ตามคำให้การของ ล. ๔ ปฏิเสธว่า ล. ๔ ไม่ใช่ทายาทหรือ
ผู้จัดการมรดกหรือผู้ปกครองทรัพย์สินของ ล. ๕ ที่ตาย หรือว่า
ตนไม่ยอมรับฐานะเช่นนั้นตามกฎหมาย ศาลจึงต้องไต่สวน
ให้ได้ความดังกล่าวและมีคำสั่งตาม พรบ.ล้มฯ ม. ๘๓ ว.สอง
แต่ศาลล้มละลายกลางมิได้ดำเนินการ คงพิจารณาสืบพยาน
โจทก์ไป จึงเป็นการดำเนินการกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ...

*****ฎ. ๓๒๘๐/๒๕๖๐*****

- **แม้ผู้ตายยื่นฎีกาหนีตามคำพิพากษาที่จก.นำมาเป็นมูลฟ้อง ขอให้จัดการมรดกของผู้ตายก็ตาม แต่โดยผลของคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ย่อมผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของศาลที่พิพากษา หรือมีคำสั่งนับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง จนถึงวันที่คำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลง แก้ไข กลับ หรืองดเสียตาม ป.วิ.พ. ม. ๑๔๕ ประกอบพรบ.จัดตั้งศาลล้มฯ ม.๑๔ จึงเป็นหน้าที่อาจกำหนดจำนวนได้โดยแน่นอน จก. ย่อมนำมาฟ้องขอให้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้ตายได้**

ฎ. ๓๒๘๐/๒๕๖๐ (ต่อ)

- ผู้ตายต้องรับผิดชอบตามคำพิพากษาต่อเจ้าหนี้อย่างลูกหนี้ร่วม เจ้าหนี้จะเรียกชำระหนี้จากลูกหนี้แต่คนใดคนหนึ่งสิ้นเชิง หรือแต่โดยส่วนก็ได้ตามแต่จะเลือกตาม ป.พ.พ. ม.๒๕๑ การที่เจ้าหนี้เดิมนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินซึ่งมีราคาประเมินขณะยึดและราคาประเมินทุนทรัพย์ที่ใช้สำหรับเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมซึ่งไม่ว่าจะพิจารณาโดยใช้ราคาใด ก็เพียงพอที่จะชำระหนี้แก่โจทก์ในส่วนที่จำเลยทั้งห้าต้องรับผิดชอบร่วมกันแล้ว ประกอบกับ ป.วิ.พ. ม. ๒๘๔ วรรคหนึ่ง (เดิม) (ม. ๓๐๐ ปัจจุบัน) บัญญัติห้ามมิให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเกินกว่าที่พอจะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาพร้อมทั้งค่าฤชาธรรมเนียมและค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี เจ้าหนี้ซึ่งเป็น โจทก์ย่อมไม่สามารถที่จะบังคับคดียึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ตายซึ่งเป็นลูกหนี้ร่วมเพิ่มเติมได้อีก กรณีมีเหตุอื่นที่ไม่ควรให้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้ตายตามพรบ.ล้มฯ มาตรา ๘๒

ฉ. ๑๒๕๘/๒๕๐๓

- เมื่อศาลพิจารณาแล้วได้ความจริงตามหลักเกณฑ์ที่ ม. ๘๒ บัญญัติไว้ ม. ๘๔ กำหนดให้ศาลมีคำพิพากษาให้จัดการทรัพย์สินมรดกของลูกหนี้โดยไม่ต้องมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์กองมรดกของลูกหนี้เด็ดขาดแต่อย่างใด
- ม. ๘๕
- ม. ๘๖ เปรียบเทียบ ม. ๑๓๒

๒.๑.๒ กรณีที่ลูกหนี้ได้ถึงแก่ความตายในระหว่างการ พิจารณาคดีหรือเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้ล้มละลายแล้ว

- ม. ๘๓, ฎ.๓๓๖๖/๔๐, ๑๕๖๔/๔๓
- จำเลยซึ่งเป็นลูกหนี้ตายระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดตาม พรบ.ล้มฯ ม. ๑๔ ดังโจทก์ฎีกาขอมาได้ ศาลฎีกาจึงพิพากษาให้จัดการทรัพย์มรดกของลูกหนี้ ตาม ม. ๘๔
- ประเด็นว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
- หากลูกหนี้เป็นนิติบุคคล ฎ. ๒๕๔/๕๕ และ ๑๘๑๐/๕๕ (ป.พ.พ. ๑๒๓๓/๑ - /๔) จก. ไม่มีอำนาจฟ้องนิติบุคคลที่นายทะเบียนยื่นชื่อออกแล้วศาลยังไม่ได้มีคำสั่งจดชื่อกลับเข้าสู่ทะเบียนก่อนฟ้อง

๒.๒ ในกรณีลูกหนี้เป็นนิติบุคคล (หมวด ๓)

๒.๒.๑ ผู้ชำระบัญชีขอให้นิติบุคคลล้มละลาย (ม. ๘๘)

- ฎ. ๑๑๗๒/๒๕๒๑

การที่ผู้ชำระบัญชียื่นคำร้องขอให้นิติบุคคลล้มละลายตาม ม. ๘๘ นั้น ไม่จำกัดว่าลูกหนี้มีทรัพย์สินไม่พอกับหนี้สินเป็นจำนวนมากน้อยเท่าใด

- และ ม. ๘๘ ว.๒ บัญญัติให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของนิติบุคคลนั้นเด็ดขาดโดยทันที โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนพยานของผู้ชำระบัญชีแต่อย่างใด

๒.๒.๒ เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์หรือ จ.พ.ท. มีคำขอให้บุคคลซึ่งเป็น
หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบละลายตามห้างหุ้นส่วนได้

- ม. ๘๕ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นกรณีตามหมวด ๑ หรือหมวด ๓
- ป.พ.พ. ม. ๑๐๒๕ อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นคือ ห้างหุ้นส่วน
ประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้
ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด
- ม. ๑๐๓๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนปิดนัดชำระหนี้
เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอา
แต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้
- ม. ๑๐๓๓(๒) และ ๑๐๘๐

ฎ. ๑๑๓๒/๒๕๒๑

- ตามบทบัญญัติของ ม. ๘๕ มีประเด็นให้พิจารณาเพียงว่า ผู้ถูกขอให้ล้มละลายตามห้างเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบหรือไม่เท่านั้น โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีอำนาจต่อผู้คดีหรือนำสืบว่าตนมีทรัพย์สินที่จะชำระหนี้ของห้าง หรือมิใช่เป็นผู้มีหนี้สินส่วนตัว

ฎ. ๓๐๕๓/๔๕, ๑๓๒๐๓/๕๓,

๔๒๒๘/๕๘, ๒๔๕๘/๕๘ และ ๔๔๓๑/๖๐

แม้เดิม โจทก์จะเคยฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัด
ความรับผิดชอบให้ล้มละลายพร้อมกันแต่แรก โดยศาลได้มีคำสั่งพิทักษ์
ทรัพย์เฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัดเด็ดขาดและยกฟ้องหุ้นส่วนไม่จำกัด
ความรับผิดชอบเพราะมีเหตุอันสมควรที่จะไม่ให้ล้มละลาย ต่อมาเมื่อศาล
พิพากษาให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดล้มละลาย เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์หรือ จ.พ.ท.
ยังคงมีสิทธิที่จะยื่นคำขอเพื่อให้หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
ล้มละลายตาม ม. ๘๕ ได้อีก โดยไม่เป็นฟ้องซ้ำเพราะประเด็นที่ต้อง
วินิจฉัยตามคำฟ้องเดิมและคำร้องอาศัยเหตุต่างกัน
(ข้อสอบเนติบัณฑิต สมัยที่ ๖๓ ปีการศึกษา ๒๕๕๓)

ฎ. ๒๖๓๓/๒๕๔๔ และ ๒๓๓๘/๒๕๕๒

- หุ่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบที่จะถูกขอให้ล้มละลายตามห้างตาม ม. ๘๖ ได้นั้น ต้องเป็นหุ่นส่วนอยู่ในขณะที่โจทก์ฟ้องและขณะที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของห้างเด็ดขาดด้วย

(ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษาเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๖)

๒.๓ การขอให้ล้มละลายตามกฎหมายพิเศษ

๒.๓.๑ พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง
ประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๓

๒.๓.๒ พระราชกำหนดการบริหารสินทรัพย์ไทย พ.ศ.
๒๕๔๔